

Domov>Vaše pravice>Pravice mladoletnikov v sodnem postopku

Pravice mladoletnikov v sodnem postopku

1. Minimalna starost, pri kateri lahko tožnik pred sodiščem v svojem imenu začne postopek

Na Švedskem postanejo otroci kazensko odgovorni pri 15 letih. Za začetek postopka pred sodiščem v družinskih in delovnopravnih zadevah ter zadevah v zvezi z migracijami in azilom ter glede upravnih sankcij mora biti oseba stara vsaj 18 let. Glede zadev s področja izobraževanja je zadevna starost 16 let, glede zadev s področja zdravja (le če se to nanaša na obvezno psihiatrično pridržanje/zdravljenje) ter namestitve v vzgojo in varstvo pa 15 let (vendar so otroci v takih primerih po navadi toženci in ne tožniki).

2. Specializirane ustanove in pristojni organi

Na Švedskem ni specializiranih sodišč za mlade storilce. Zoper otroke, mlajše od 15 let, ni mogoče začeti pregona, ampak jih obravnavajo socialne službe; otroke, stare med 15 in 18 let, obravnavajo splošna sodišča. Na Švedskem obstajajo splošna in upravna sodišča. Ta delujejo vzporedno. Upravna sodišča obravnavajo izpodbijanje upravnih odločb.

Civilne zadeve ter zadeve glede varstva in vzgoje, prebivališča in stikov obravnavajo splošna sodišča. Na Švedskem ni posebnih institucij, ki bi obravnavale otroke v civilnih sodnih postopkih. Večina sporov s področja družinskega prava spada v pristojnost splošnih sodišč.

3. Sprejeti pravni ukrepi in ukrepi politike, namenjeni preprečevanju neupravičenih zamud pri obravnavi zadev, v katere so vključeni otroci

Če je otrok osumljen storitve kaznivega dejanja, je treba starše ali drugo osebo, ki je odgovorna za vzgojo in varstvo otroka, takoj ko je mogoče, obvestiti o kaznivem dejanju in razgovoru z otrokom. Starši morajo biti navzoči med razgovorom. Če je kaznivo dejanje resno, je treba, takoj ko je mogoče, obvestiti tudi socialne službe, ki morajo biti navzoče med razgovorom. Preiskava in sodni postopek se prilagodita mladim osumljencem. Sodni postopek je treba zaključiti v razumnem času. Velja tudi splošno pravilo, da je treba v zadevah v zvezi z varstvom in vzgojo, prebivališčem in stiki, v katere so vključeni otroci, sprejemati zadevne odločitve in začeti postopke brez nepotrebnega odlašanja.

4. Posebni mehanizmi in postopki podpore ter zagotavljanje, da se otrokovo mnenje upošteva

V sodnih postopkih lahko sodelujejo otroci in odrasli. Zato imajo otroci, ki so žrtve kaznivih dejanj, enako pravico do izražanja mnenja in sodelovanja v postopku kot odrasli. Kadar je otrokov opis dogodkov posebno pomemben (kadar je otrok na primer žrtev), mora biti med razgovorom navzoč otroški psiholog ali psiholog za zaslišanja ali pa je taka oseba zaprosena za mnenje o vrednosti otrokovega pričanja. Priče nimajo pravice do izražanja mnenja, ne glede na to, ali je priča otrok ali odrasli. Priče niso stranke v postopku in v kazenskem postopku sodelujejo le, če je treba pridobiti njihov opis dogodka.

5. Večdisciplinarni pristop

Sodelovati morajo različni akterji, na primer policija, tožilstvo, zdravstvene službe in socialne službe. Če je otrok žrtev nasilja, imajo socialne službe primarno odgovornost sodelovanja. V večini občin obstajajo tako imenovane posvetovalne skupine, v katerih sodelujejo predstavniki socialnih služb, tožilstva, policije, zdravstvenih služb za otroke ter psihiatričnih služb za otroke in mladostnike, ki odločajo o usklajevanju prizadevanj in načrtovanju, ter odločajo o tem, v katerem vrstnem redu bodo različni akterji ukrepali po predložitvi prijave kaznivega dejanja zoper otroka. Če je otrok žrtev kaznivega dejanja ali obstaja sum, da je storil kaznivo dejanje, morata policija in tožilstvo vedno sodelovati. Vključijo se tudi socialne službe in drugi zadevni akterji.

6. Sprejeti ukrepi, da se zagotovi primarno ali prednostno upoštevanje otrokove koristi

Švedsko pravo določa, da morajo splošna sodišča primarno upoštevati otrokove koristi, kar pomeni, da mora sodišče vedno upoštevati korist otroka. V zadevah glede varstva in vzgoje, prebivališča in stikov sodišče odloči o koristih otroka. Vendar v švedskem upravnem pravu ne obstaja nobeno splošno načelo, na podlagi katerega morajo organi ali upravna sodišča upoštevati koristi otroka ali da je treba temu nameniti posebno pozornost. Upravno pravo se v tem torej razlikuje od civilnega prava. Kljub temu je bilo na posameznih področjih zakonodaje uvedeno načelo, da je treba na nekaterih upravnih področjih v različni meri upoštevati otrokove koristi.

7. Spremljanje in izvrševanje odločb v postopkih, ki vključujejo otroke

Otroci, mlajši od 15 let, niso kazensko odgovorni za kazniva dejanja, ki jih storijo. Temeljno načelo je, da je treba za mlade storilce najprej uporabiti ukrepe s področja socialnih služb ter ne službe izvajanja zaporne kazni in probacije. Obstajajo posebne sankcije, ki se uporabljajo le za mlade storilce, stare med 15 in 21 let. Mladoletnim storilcem, stari med 18 in 21 let, se pogosto izreče enaka sankcija kot odraslim osebam. Če je storilec kaznivo dejanje zagrešil pred dopolnjenim 21. letom, se njegova starost upošteva pri izreku sankcije. Določbe o izvrševanju sodb civilnih sodišč so enake za otroke in odrasle. Če nasprotna stranka ne izpolni svojih obveznosti na podlagi sodbe ali sodne odločbe, lahko stranka pri švedski izvršilni agenciji zahteva izvršitev sodbe ali sodne odločbe. Zakonik o otrocih in starših vsebuje določbe o izvrševanju sodb ali sodnih odločb o varstvu in vzgoji otroka, prebivališču in stikih ter druge določbe. Pri izvrševanju takih sodb ali sodnih odločb bi bilo treba primarno upoštevati koristi otroka.

8. Dostop do pravnih sredstev

Obstaja splošna pravica zahtevati presojo odločitve o zavrnitvi pregona; podeljena je vsem osebam, ne samo otrokom, ki so žrtve kaznivih dejanj. Vendar pa lahko tako zahtevo vložijo le zainteresirane strani. Žrtve (ne glede na to, ali so otroci ali odrasli) lahko od storilca zahtevajo nadomestilo (odškodnino). Na področju civilnega prava velja, da ker otroci nimajo procesne sposobnosti, lahko pritožbo, pravno sredstvo ali zahtevo za sodno presojo vložijo le prek svojega pravnega zastopnika.

9. Splošna pravila o posvojitvi (otroka ali odraslega)

Odločitve o posvojitvi sprejema sodišče. Vlogo vložijo oseba ali več oseb, ki želijo posvojiti drugo osebo. Sodišče presodi, ali je posvojitve primerna. Dovoljenje za posvojitve otroka se sme izdati samo, če je to v otrokovo korist.

Otrokom prijazno pravosodje na Švedskem  (255 Kb) 

Zadnja posodobitev: 31/07/2020

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.